

Eceli Allah takdir eder

Ordu/Fatsa'dan Harun ERDEM: “Her bir sigara ömrü şu kadar kısaltır tarzında tıbbî bilgiler var. Sadaka ömrü uzatır gibi hadisler var. Sorulan soru şu: Ömür belirli değil mi? Ömür uzayıp kısalır mı? Ömrün uzayıp kısılması insanın elinde mi? O takdirde, ecelin değişmediğini bildiren âyetleri nasıl anlayacağız?”

Ömrümüzün ister sigara içerek kısılmasına, ister sadaka vererek uzamasına sebep olalım, neticede bizim açımızdan ortaya çıkacak olan sonuç, zaten Cenâb-ı Hakkın ezelî ilminde mevcut olduğundan kader defterinde en son şekliyle yazılmıştır. Yani hâşâ, sigara içmemiz ya da sadaka vermemiz, nihaî olarak hakkımızda tayin edilmiş kaderî hükmü değiştirecek değildir. Zira Cenâb-ı Hakkın ezelî ilmi geçmiş, gelecek ve şimdiki zamanı kuşatmış, bizim her türlü halimize vakıf olan bir ilimdir. Onun ilminde, sözgelimi sigara içerek—tıbbî olarak—ömrümüzün kısılmasına sebep olacağımız zaten vardır ve O da öylece yazmıştır. Ya da sadaka vererek ömrümüzün uzamasına sebep olacaksak, yine bu da zaten Cenab-ı Hakkın ezelî ilmiyle vakıf olduğu ve kader defterine öylece yazdığı bir hadisedir.

Dolayısıyla burada iyice idrak etmemiz gereken, “Allah’ın ezelî ilmi”dir. Onu da Bediüzzaman’ın şu ifadeleriyle anlayalım: “Kader, ilm-i ezelîden olduğu için; ilm-i ezelî, hadîsin tâbiriyle, manzâr-ı âlâdan, ezelden ebede kadar Her şey, olmuş ve olacak, birden tutar, ihâta eder bir makam-ı âlâdadır. Biz ve muhâkemâtımız, onun haricinde olamaz...” (Sözler, s. 430)

Evet, doğumdan ölüme hayatımız Allah’ın takdir ve iradesindedir. Fakat bizim sözlü ve amelî duâlarımız da Allah’ın arşına yükseliyor. Hem hayatımızın her noktasında Allah’ın iradesi hakimdir. Hem de Allah duâlarımızı işliyor, cevap veriyor, hikmetiyle dilediklerini kabul ediyor; buna göre ecel vaktimizi Kendisi dilediği gibi veya duâlarımızı kabulü çerçevesinde tanzim ediyor. Her hal ve şartta hüküm ve irade Allah’ındır. Allah’ın iradesi hakimdir.

İlgili âyetlerden bir kaçını buraya alalım: Kur’ân buyuruyor ki:

“Sizi çamurdan yaratan, sonra da size bir ecel takdir eden O’dur. Kıyamet gününün vakti de O’nun ilmindedir. Hâlâ siz şüphe ediyorsunuz.”1

“Hanginiz daha güzel işler yapacaksınız diye sizi imtihan etmek için ölümü de, hayatı da O yarattı.”2

“Her milletin bir eceli vardır. Ecelleri geldiğinde onu ne bir an geri bırakabilir, ne de öne alabilirler.”3

“Eğer Rabbin cezayı Kıyamet Gününe bırakmış ve onlar için muayyen bir ecel takdir etmiş olmasaydı, elbette onlar cezalarını hemen buluverirdi.”4

“Onlar kendi üzerlerindeki İlâhi sanat mucizelerini hiç düşünmezler mi? Gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri Allah ancak hak ve hikmetle ve tayin edilmiş bir vakte kadar devam etmek üzere yaratmıştır.”5

Bu âyetlerden ecelimizin mukadder olduğunu, yani belirli bir vakte kadar tayin ve takdir edilmiş olduğunu anlıyoruz. Bu; bizim, ecelimizi kendi irademizle uzatma veya kısaltma yetkimizin olmaması demektir. Bu yetki Allah’ındır. Allah dilerse ve bizim amelimiz buna uygunsa uzatabilir. Şu âyet bunu haber veriyor: “O, günahlarınızı bağışlamak ve ölümünüzü belli bir vakte kadar geri bırakmak için sizi imana çağırıyor.”6 Peygamber Efendimiz’in (asm) şu hadisi de bunu haber veriyor: “Müslüman kişinin verdiği sadaka ömrünü uzatır, kötü ölümü önler.”7

Bu âyet ve hadisleri bir araya topladığımızda şu neticeleri elde edebiliyoruz:

1-Hayatımızın her noktası Allah’ın elinde, iradesinde ve takdirindedir. Ömrümüz Allah’ın emrine bağlı olarak devam eder. Ecelimiz Allah’ın emrine bağlı olarak gelir.

2-Her şey gibi ölüm de Allah’ın emrini dinler ve Allah’a itaat eder.

3-Ölüm Allah’ın emri olmaksızın hiçbir şekilde meydana gelmez. Allah’ın emri geldiğinde de bir saniye gecikmez. Bediüzzaman Hazretlerinin ifade ettiği gibi, “Ecel mukadderdir; tegayyür etmez.”8

4-Ölüm üzerinde Allah’tan başka hiçbir güç kaynağı etkili ve yetkili değildir.

5-Zamanı kullara kapalı olduğu halde, Allah tarafından takdir edilmiş, tayin edilmiş ve biliniyor olması, ölümün Allah’ın her şeyi kuşatan ilmince kuşatılmış olduğunu gösteriyor.9

6-Ölümün Allah’ın takdirinde olması, Allah’ın ilminde ve iradesinde meydana gelmesi

demektir. Ölüm, Allah'ın ilminde ve iradesinde olduğuna göre, Allah'ın kulunun ameline, salahatine ve yaşayışına göre ecelini geri bırakması kaderle çelişmez. Bilâkis, kader Allah'ın, hükmünü dilediği gibi icra etmesine imkân verir. Yukarıdaki son âyet bunu hükme bağlamaktadır.

7-“Sigara ömrü kısaltır” sözü tıbbî bir sonuçtan haber veriyor. Bu söz, insan ömrünün sigara ile sağlıklı devamının imkânsız olduğunu bildiriyor. Fakat kaderin elinde bulunan ölüm saati hakkında her hangi bir hüküm içermiyor. Bu durumda bu sözü, “Sigara sağlıklı ömrü kısaltır. Ömrü sağlıksız hale getirir” şeklinde anlamak gerekiyor.

8-“Sadaka ömrü uzatır” hadisini, “Ölümünüzü belli bir vakte kadar geri bırakmak için Allah sizi imana çağırıyor” âyeti çerçevesinde ele almamız gerekirse; salih amellerimizin meyvesini kimi zaman ve Allah'ın dilemesi halinde “uzun ömür” olarak toplayabileceğimiz anlaşılıyor. Fakat bu elbette Allah'ın bir lütfu olarak gerçekleşiyor. Allah'ın lütfu ve iradesi söz konusu olunca da, bu kader demek oluyor.

9-Ecel saatini ve ölüm vaktini getirmekle ilgili insanoğlu hiçbir şekilde yetki sahibi değildir. Nihayet hayatı Allah yarattığı gibi, ölümü de Allah yaratıyor.

Evet anlaşılmaktadır ki, Allah'ın bilgisi, izni ve dilemesi haricinde hiçbirşey olamaz.

Dipnotlar:

- 1- En'âm Sûresi: 2;
- 2- Mülk Sûresi: 2;
- 3- A'râf Sûresi: 34; Yunus Sûresi: 49; Nahl Sûresi: 61;
- 4- Tâhâ Sûresi: 129;
- 5- Rum Sûresi: 8;
- 6- İbrahim Sûresi: 10;
- 7- Camiü's-Sağir, 3/1121;
- 8- Lem'alar, s. 211;
- 9- Mektubat, s. 236.